

**UCHWAŁA NR XXII/166/21
RADY GMINY HAJNÓWKA**

z dnia 29 stycznia 2021 r.

w sprawie aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hajnówka na rok 2021

Na podstawie art. 16 b i art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 poz. 1876 ze zm.) oraz art. 18 ust 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się aktualizację dokumentu Strategii w rozdziale II. 2, który otrzymuje brzmienie jak załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Hajnówka

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jarosław Kot

Rozdział II. 2 HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA ROK 2021

Zgodnie z zapisami aktualizacji i zarządzania Strategią za wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym odpowiada Koordynator realizacji Strategii, czyli Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnów1)ce. Zmiany są proponowane przez Koordynatora i zatwierdzane przez Radę Gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest poddawana przeglądowi oraz aktualizacji minimum raz na 4 lata. Po wprowadzeniu zmian w strategii Koordynator zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji strategii.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnów2)ce dokonał analizy tendencji i wniosków w zakresie problemów społecznych, zgodnie z art. 16 b ustawy o pomocy społecznej. Koordynator oparł informację o Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2018-2019, a także o materiały sprawozdawcze, będące w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hajnó3)wce lub udostępnione przez GUS, Urząd Gminy, PUP, bazy danych systemu pomocy społecznej.

PROGNOZA I TENDENCJE ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Istniejące zasoby pomocy społecznej pod kątem faktycznych potrzeb i problemów społecznych pozostają na poziomie zaspakajania potrzeb mieszkańców gminy.

W zasobach infrastruktury społecznej na terenie gminy jest jeden Żłobek „Maluszek – Tytusek” w Lipinach. Żłobek posiada 18 miejsc opieki, Szkoła Podstawowa w Dubinach w której funkcjonuje 1 oddział przedszkolny. Stowarzyszenie "Edukator" w Łomży Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Orzeszkowie, która również posiada oddział przedszkolny oraz 16 świetlic wiejskich min. dla dzieci i młodzieży.

W Starostwie Powiatowym w Hajnówce zarejestrowanych było 7 stowarzyszeń oraz 1 fundacja, posiadające siedzibę na terenie Gminy Hajnówka. W 2019 r. na terenie gminy Hajnówka organizacje pozarządowe w partnerstwie z samorządem terytorialnym zrealizowały 3 projekty -

„Trywieska Olimpiada Aktywności Wiejskiej”, „Nasze ikony – tożsamość i dziedzictwo”, „W zdrowym ciele – zdrowy duch”¹.

Przeprowadzano budowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej w Trywieży i Starym Berezowie. Pozyskano środki na realizację placów zabaw i zewnętrznych siłowni rekreacyjnych w w/w miejscowościach w oparciu o środki własne budżetu gminy Hajnówka⁴)ka oraz Programu Rozwoju Obszarów⁵) Wiejskich w latach 2014-2020. W roku 2019 rozpoczęto tworzenie bezpiecznej funkcjonalnej przestrzeni publicznej w Dubinach - prace w zakresie obiektów małej architektury, placu zabaw, boiska rekreacyjnego, utwardzone miejsca parkingowe i ciągi komunikacyjne (realizator: Gminne Centrum Kultury w Dubinach).

Wg. stanu na 31 XII 2019 r., na terenie gminy Hajnówka zarejestrowanych było 8 Kół Gospodyń Wiejskich.

W zakresie ochrony zdrowia mieszkańcy Gminy Hajnówka korzystali z infrastruktury i usług oferowanych na poziomie ponadlokalnym, zlokalizowanym przede wszystkim w mieście Hajnówka. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce prowadzi Ośrodek Zdrowia w Nowoberezowie (Nowoberezowo 82, 17-200 Hajnówka). Usługi medyczne oferowane przez Ośrodek Zdrowia są udostępniane również mieszkańcom innych gmin. W 2019 r. Ośrodek Zdrowia w Nowoberezowie zrealizował 3744 świadczeń (porad lekarskich).

DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY

Według stanu na 30 czerwca 2019, liczba ludności gminy Hajnówka wyniosła 3843 osób, z czego 49,8% stanowiły kobiety, a 50,2% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 9 % ludności powiatu, 0,33% ludności województwa.

Struktura ludności gminy w roku 2019 przedstawiała się następująco:

osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 14,3%,

osoby w wieku produkcyjnym 58,8%,

a w wieku poprodukcyjnym 26,9%.

Prognozy i tendencje demografii dla gminy są nadal niekorzystne. W odniesieniu do ogólnopolskiej tendencji, znacznego powiększania się grupy osób w wieku senioralnym, gmina wykazuje podobne tendencje. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 13,7%. Średni wiek

¹ Raport o stanie gminy Hajnówka za 2019 rok

mieszkańców wynosi **45,2 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.²**

Grupa seniorów, której liczba ulega wzrostowi najbardziej dynamicznie, z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wymaga dostosowania do jej potrzeb odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie **prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia**. Proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

W roku 2019 gmina finansowała pobyt w Domu Pomocy Społecznej dla 3 osób.

Mieszkańcy gminy Hajnówka zawarli w 2019 roku 17 małżeństw, co odpowiada 4,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa podlaskiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 2,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

Gmina Hajnówka ma ujemny przyrost naturalny wynoszący - 35.

W 2019 roku :

**46,3% zgonów spowodowanych było chorobami układu krążenia,
przyczyną 21,9% zgonów w gminie Hajnówka były nowotwory,
a 9,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.**

W 2019 roku zarejestrowano 68 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 85 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Hajnówka -17.

Bezrobocie rejestrowane w gminie Hajnówka wynosiło w 2019 roku 5,6% (3,9% wśród kobiet i 6,8% wśród mężczyzn).

Utrzymuje się na podobnym poziomie od 3 lat, dla porównania i tendencji :

w roku 2017 liczba bezrobotnych wynosiła 93 osoby

w roku 2018- 94 osoby

w roku 2019 - 87 osób.

Stopa bezrobocia w powiecie hajnowskim na koniec grudnia 2019 r., liczona jako procentowy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności zawodowo czynnej, kształtowała się na poziomie

² https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Hajnowka

6,7 % i była niższa niż w województwie podlaskim, dla którego wynosiła 6,9%³ (dla porównania w Polsce 5,2%).

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Hajnówka 317 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 110 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -207.

- **33,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Hajnówka pracuje w sektorze rolniczym** (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo),
- **28,6% w przemyśle i budownictwie,**
- **a 12,3% w sektorze usługowym** (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja)
- **1,1% pracuje w sektorze finansowym** (działalność finansowa, ubezpieczeniowa, nieruchomości).

W grupie bezrobotnych nadal znaczny odsetek - 80% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (w roku 2019 jedynie 9 osób z terenu gminy posiadały prawo do zasiłku dla bezrobotnych).

Dane dotyczące bezrobocia powinny znaleźć odzwierciedlenie w planowanych działaniach ekonomii społecznej i aktywnej integracji, w tym we wspólnych projektach z partnerami, PUP, LGD na rzecz grup wykluczonych z rynku pracy.

Odczuwalny problem osób bezrobotnych i ich rodzin skłania do korzystania z pomocy społecznej. W roku **2019** z tego tytułu skorzystało z pomocy GOPS w Hajnówce aż 40 rodzin.

W miesiącu grudniu 2018r. rozpoczęto przygotowania do uruchomienia Klubu Integracji Społecznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego (budynek w Dubiczach Osocznych został zaadaptowany do zadań z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej – Klubu Integracji Społecznej).

GOPS w Hajnówce współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy przy organizowaniu prac społecznie użytecznych, wielu programów i projektów skierowanych do grup szczególnie dotkniętych pozostawianiem bez pracy.

BEZPIECZEŃSTWO

W 2019 roku w gminie Hajnówka stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 55 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 14,17 przestępstw. Jest to wartość nieznacznie mniejsza od wartości dla województwa podlaskiego i średniej dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Hajnówka najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 9,38 (wykrywalność 80%) oraz przeciwko mieniu - 4,95 (wykrywalność

³ Informacja o sytuacji na rynku pracy powiatu hajnowskiego na koniec IV kwartału 2019 r., PUP Hajnówka

63%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,71 (99%), o charakterze gospodarczym - 1,26 (77%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,49 (95%)⁴

POMOC SPOŁECZNA

Wsparcie z pomocy społecznej w gminie Hajnówka w 2019 roku uzyskało 296 osób, co stanowiło 8 % wszystkich mieszkańców gminy. W stosunku do 2018 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 51 osób. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 187 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2018⁵.

W gminie Hajnówka najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w 2019 roku były kolejno:

ubóstwo dotyczące 81 rodzin,

długotrwała lub ciężka choroba – 10 rodzin, niepełnosprawność- 51 rodzin,

bezrobocie- 40 rodzin,

potrzeba ochrony macierzyństwa-18 rodzin.

Do tych grup należy kierować w najbliższym czasie rozwiązania pomocowe.

GOPS w Hajnówce udzielał też wsparcia w formie posiłków 81 dzieciom w ramach programu: „Posiłek w szkole i w domu”, realizował programy osłonowe.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizował również zadanie wynikające z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. W roku 2019 wydano 29 rodzinom wielodzietnym 68 kart do zniżek oferowanych przez podmioty publiczne i niepubliczne.

REKOMENDACJE DO HARMONOGRAMU NA ROK 2021:

- W związku z kolejnymi latami spadku mieszkańców gminy oraz ujemnym przyrostem naturalnym władze samorządowe i instytucje gminno-powiatowe, muszą dążyć do wzmacniania potencjału gospodarczego i warunków życia dla osób młodych, przeciwdziałać utrzymującemu się długotrwale bezrobociu i ubóstwu.

⁴ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Hajnowka

⁵ OZPS gminy za 2019 rok, GOPS w Hajnówce

- Utrzymać należy aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jak np. KIS, CIS, realizację programów osłonowych – prowadzenie świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży, dożywiania dzieci i młodzieży.
- Potrzebne jest wspieranie osób chorych, starszych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji i w funkcjonowaniu w środowisku lokalnym. Należy budować partnerstwa instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
- Niezbędne jest kontynuowanie działań z osobami starszymi w miejscu ich zamieszkania, osobami samotnie mieszkającymi i mającymi problemy z zaspokojeniem swoich bieżących potrzeb w ramach Dziennego Domu Pobytu i innych usług, w tym opiekuńczych i specjalistycznych.
- Należy aktywizować społeczność lokalną do aktywności społeczno-zawodowej oraz stwarzać warunki dla profilaktyki zdrowia w sołectwach i miejscowości gminnej.

Wymiar występujących problemów społecznych ukazuje konieczność rozwoju działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, które mogą wystąpić w przyszłości.

Na podstawie prezentowanych powyżej zjawisk społecznych, ich tendencji i prognoz, a także rozpoznanych przez GOPS w Hajnówce potrzeb, dokonano weryfikacji kierunków działania w prezentowanym poniżej w harmonogramie na rok 2021.

HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA ROK 2021

CELE STRATEGICZNE	NIEZBĘDNE KIERUNKI DZIAŁANIA / SPOSÓB REALIZACJI	WSKAŹNIKI REALIZACJI	RAMY FINANSOWE
I. STWORZENIE SPÓJNEGO SYSTEMU WSPARCIA I USŁUG SPOŁECZNYCH SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU.	1. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji i w funkcjonowaniu w środowisku lokalnym. 2. Zwiększenie świadomości społecznej odnośnie skali problemów związanych z niepełnosprawnością poprzez prowadzenie działań profilaktyczno – edukacyjnych. 3. Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin. 4. Prowadzenie systematycznego programu poradnictwa zawodowego skierowanego przede wszystkim do uczniów. 5. Poprawa polityki informacyjnej szkół prowadzonych przez gminę w zakresie informowania o udziale w projektach, programach i konkursach, mających wpływ na jakość kształcenia, bezpieczeństwo uczniów. 6. Poprawa zaangażowania obywateli gminy w działalność publiczną i pobudzenie aktywności w zakresie inicjatyw lokalnych. 7. Współpraca międzyinstytucjonalna prowadząca do zapobiegania i powstrzymywania zjawiska przemocy w rodzinie. 8. Zwiększenie świadomości społecznej odnośnie skali problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie poprzez przeprowadzenie działań profilaktyczno	Liczba rodzin korzystających z usług. Liczba programów, zajęć edukacyjnych. Ilość osób korzystających z dożywiania. Liczba dzieci korzystających z wypoczynku. Liczba stypendiów szkolnych. Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób chorych, starszych, niepełnosprawnych. Liczba prowadzonych i zakończonych procedur Niebieskich Kart. Kontynuacja usług. Dzienny Dom Pobytu w Nowoberezowie.	RPO WP, EFS, PROW, budżet gminy, powiatu, województwa, MZ, PFRON, MRPiPS,

	<p>– edukacyjnych.</p> <p>9. Realizacja projektów z organizacjami pozarządowymi na zasadzie partnerstwa, z wykorzystaniem zewnętrznych środków finansowych.</p> <p>10. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy</p> <p>11. Realizacja Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej w Gminie Hajnówka</p> <p>12. Realizacja Programu profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</p>	<p>ZGODNIE Z ZAPISAMI W PROGRAMIE</p> <p>ZGODNIE Z ZAPISAMI PROGRAMIE</p> <p>ZGODNIE Z ZAPISAMI PROGRAMIE</p>	
<p>II.</p> <p>WZMACNIANIE</p> <p>POTENCJAŁU</p> <p>GOSPODARCZEGO</p> <p>GMINY W</p> <p>WARUNKACH</p> <p>ZRÓWNOWAŻONEGO</p> <p>ROZWOJU.</p>	<p>1. Rozwój ekonomii społecznej w gminie</p> <p>2. Podejmowanie działań z wykorzystaniem programów i projektów finansowanych ze środków krajowych i zagranicznych ukierunkowanych na zmniejszenie poziomu bezrobocia.</p> <p>3. Podejmowanie przedsięwzięć sprzyjających poprawie warunków życia mieszkańców, w tym związanych z</p>	<p>Kontynuacja prowadzenia KIS w Dubiczach Osoczach.</p> <p>Wsparcie merytoryczne CUS w powiecie.</p> <p>Prowadzenie usług w świetlicy wiejskiej w Orzeszkowie.</p> <p>Kontynuacja realizacji Programu Aktywności Lokalnej.</p> <p>Liczba osób korzystających z pomocy.</p> <p>Liczba zrealizowanych wspólnie przedsięwzięć, projektów skierowanych na rzecz osób bezrobotnych.</p>	<p>RPO WP, EFS, PROW,</p> <p>budżet gminy powiatu, województwa, organizacje pozarządowe, środki zewnętrzne</p>

	rozbudową i modernizacją infrastruktury społecznej		
--	--	--	--

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.